

OM ÆSLER FORAN KÆRRER ELLER OMVENDT

Af Ole Johannessen, afdelingsarkitekt G.T.O.

Stud. mag. scient. Jens Brøsted har i tidsskriftet „Grønland“s augustnummer kommenteret „Grønlandsk boligbyggeri i 70'erne – et debatoplæg“.

Indlægget, der har fået den kryptiske overskrift „Kærren foran æslet“, kunne have heddet „Slæden foran hundene“ (en disposition, der undertiden er ganske hensigtsmæssig, nemlig når der skal bremses).

Brøsted har „med pincet“ kritiseret GTO's oplæg, (man mindes uvilkårligt sin skoletids nidkære dansklærers måde at rette stile på) med det klare resultat, at han har mistet muligheden for at få et helhedsindtryk af oplægget. Han har tilsyneladende ikke villet gå ind i en saglig debat om det emne, GTO har ønsket belyst, men har åbenbart bl. a. ved taktisk citatfusk ønsket at kaste et skær af uhæderlighed over GTO's bestræbelser. Naturligvis *kan* man, hvis man ønsker det, forestille sig, at den, der skriver om bygdebefolkningen, at „dens kultur er præget af enkle og letfattelige leveregler“ (som passer skidt i en hektisk bytilværelses forskellige normsystemer), er belastet med „kulturelt hovmod og naivitet“. Men det forudsætter i hvert fald, at man mener, der ligger en sammenlignende vurdering i beskrivelsen af de to forskellige livsformer. Der foreligger imidlertid *ikke* nogen vurdering i bemærkningen, som simpelthen er klart konstaterende. Mon ikke Jens Brøsted er enig med forfatterne i, at der er en klar forskel på bygdebefolkningernes og bybefolkningernes normer?

Og mon ikke Jens Brøsted også kan godkende, at man søger forudsætninger for at skabe sådanne fysiske rammer om de menneskers daglige tilværelse, som flytter fra et miljø med eet normsystem til et miljø med et nyt og ukendt, at disse rammer medvirker til at mildne denne overgang?

Jens Brøsted slutter af de smagsprøver, han har valgt at give på arkitekt Laages udtalelser om de fysiske forudsætninger for byggeri i Grønland, at Grønland „i bedste fald er ondt – og at det bør undgås“. En forbløffende konklusion! Laages udtalelser om de fysiske forudsætninger for by- og boligbyggeri i Grønland er en konstatering af visse fakta – ikke en vurdering af, om det er rart eller det modsatte at bo i Grønland – bortset fra hans bemærkning om de „storslåede naturoplevelser“ (som Brøsted ikke har ønsket at citere).

Foto: Vagn Laage.

»... flytningen var ikke et resultat af nogen naturløve,« siger Jens Brøsted. En klimaændring har dog tvunget størstedelen af den grønlandske befolkning fra jagt og fangst til fiskeri. En logisk konsekvens heraf har været: overgang fra naturaløkonomi til pengeøkonomi og fra spredt småbebyggelse til egentlig bybygning.

„Hvis en fanger eller en fisker skal have kort til arbejde, må bebyggelserne være spredt“, – ja fangerne må bo spredt, men trawlerfiskerne ...?

GTO er klar over – som det iøvrigt er fremhævet i debatoplæggets indledning, at den arbejdsmetode, man har valgt at anvende for at få forøget sin viden om forudsætningerne for by- og boligbyggeri i grønlandske byer, er farlig. Af et meget kalejdoskopisk materiale har man forsøgt at opstille et handlingsprogram, som – det må erkendes – er ret så „firkantet“.

GTO bér da også om, at man vil hjælpe os ved at udtale sig om de metoder, vi bebuder, vi vil anvende og de veje, vi vil gå.

Jens Brøsted savner i GTO's oplæg en vurdering af den førte grønlandspolitik (flytningen fra by til bygd) og savner en interesse for bygdebefolkningens boligproblemer. Jens Brøsted kan næppe være uvidende om GTO's placering i grønlandsadministrationen, men da hans indlæg kan efterlade det indtryk hos mindre vidende læsere, at GTO har været retningsgivende for den udvikling, Grønland har gennem-

Foto: Vagn Laage.

*Boliger i bygden Qornoq opført i 60'erne.
Frivilligt forladt i 70'erne, fordi vandring »fra land til by« sker i Grønland, som alle andre steder i verden.*

gået det seneste par årtier, anses det for rigtigt at præcisere, at GTO udelukkende er det tekniske redskab, der er stillet til rådighed for at forme de fysiske rammer, der er nødvendige for at politikernes målsætning og planer kan føres ud i livet.

Når GTO på trods heraf har fundet det rigtigt at forsøge at få et intimere kendskab til de ikke-tekniske problemer i forbindelse med boligmiljøer i Grønland, skyl-

des det – som det er nævnt i debatoplægget – at GTO finder det rigtigt at søge efter de muligheder, der måtte findes for at skabe triivselsbefordrende, fysiske rammer om grønlændernes tilværelse.

At debatoplægget beskæftiger sig med boligmiljøproblemerne i byerne og ikke bygderne skyldes den politiske beslutning, at det er i byerne, den væsentligste udvikling skal finde sted. Med debatoplægget har GTO altså forsøgt at skaffe sig et billede af forudsætningerne for en del af vort virke, boligbyggeriet i byerne. Man erkender, at der stadig er mange „løse ender“, som man håber, de grønlandske borgere og deres valgte repræsentanter vil „binde op“. Man er klar over, at dette i bedste fald vil tage lang tid – i værste fald ikke ske. Men man må gøre sig klart, at GTO er i den situation at *skulle* handle.

Debatoplægget er derfor ment som en provokation: „hermed fremlægger GTO smagsprøver på den viden om forudsætninger, som man sidder inde med. Udfra bl. a. denne viden agter vi at foreslå den fortsatte udbygning af de grønlandske byer gennemført efter de i handlingsprogrammet opstillede retningslinier. Der er huller i vor viden, huller som vi beder andre hjælpe os med at udfylde.

Er man uenig i de planlagte dispositioner, er man velkommen til at yde sit bidrag til at retlede os.“

Iøvrigt agter GTO at følge initiativet, der er indledt med debatoplægget, op gennem udstillingsarrangementer, debatmøder etc. En boligudstilling er netop gennemført i Godthåb i samarbejde med de grønlandske kvindeforeninger. GTO's og „De unge grønlænderes“ bidrag til Charlottenborgs forårsudstilling planlægges i samarbejde med Grønlands Oplysningsforbund GOF sendt på vandring i de vestgrønlandske byer i dette efterår. GTO håber, at disse udstillinger vil give anledning til en frugtbar debat om boligmiljøernes udformning.

„Det må ikke lykkes for GTO at begrænse debatten til en trivsels- og miljødebat i snæver boligteknisk forstand,“ skriver Brøsted. GTO har ingen ønsker om at begrænse nogens mulighed for at debattere hvad som helst – men GTO har et ønske om, at de problemer, der knytter sig til GTO's virke, bliver debatteret.

GTO er iøvrigt enig med Brøsted i, at „af stor betydning er bl. a. en undersøgelse af mulighederne for en reorganisering af byggeprocessen.“

Brøsted henviser i den forbindelse til et oplæg om selvbyggeri for bygderne. At oplægget er udarbejdet i GTO som et led i en undersøgelse af en reorganisering af byggeprocessen forbigås. Der arbejdes i GTO også med dette problem. Det er bare en helt anden sag end den, man beskæftiger sig med i „Grønlandsk boligbyggeri i 70'erne“.